

25 Δεκεμβρίου 2014

Βηθλεέμ: ο Αστέρας ως Υπερβατικό Φαινόμενο

/ [Πεμπτούσία](#)

Image not found or type unknown

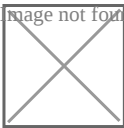
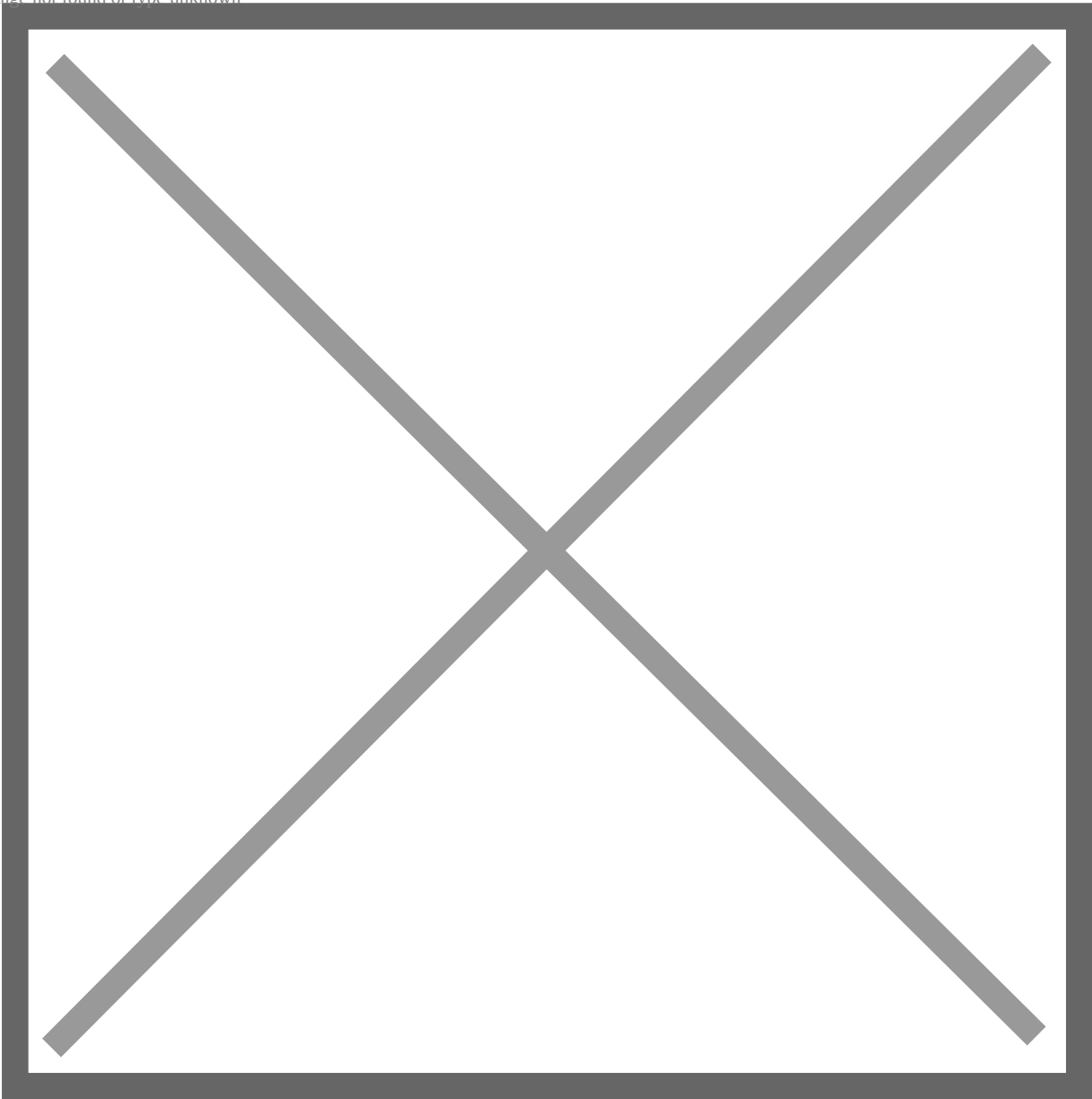

Image not found or type unknown

Η πλειονότητα των ορθοδόξων θεολόγων, επικεντρωνόμενοι στην ουσία της ευαγγελικής αφήγησης περί του αστέρος της Βηθλεέμ διατυπώνουν την άποψη ότι ο ευαγγελιστής Ματθαίος θέλησε να παρουσιάσει ένα γεγονός απόλυτα θαυματουργό και υπερφυσικό, το οποίο δεν είναι δυνατόν να συνταυτιστεί με ένα φυσικό φαινόμενο.

Κοινή είναι η διαπίστωση ότι κανείς δεν μπορεί εύκολα να ξεπεράσει την υπερβατικότητα του φερόμενου ως «άστρου» της Γέννησης και να το εντάξει στους καθορισμένους αστρονομικούς νόμους οι οποίοι διέπουν την εμφάνιση ενός ουρανίου φαινομένου ή σώματος, έστω και εξαιρετικά σπάνιου.

Ο ιερός Ιωάννης ο Χρυσόστομος, μετά τις απόψεις τις οποίες διέτύπωσαν ο Ιγνάτιος ο Θεοφόρος και ο Ωριγένης, έχοντας σπουδάσει την Αστρονομική επιστήμη στην Αθήνα, μελέτησε διεξοδικά το θέμα του αστέρα της Βηθλεέμ. Η επιστημονική έρευνα με βάση τα ευαγγελικά στοιχεία τον οδήγησε στο συμπέρασμα ότι το «άστρο της Βηθλεέμ» δεν ήταν κατ' ουδένα τρόπο ένα αστρονομικό φαινόμενο (Ομιλία ΣΤ' εις το κατά Ματθαίον, Ρ. Γ. 57, 64-65).

Το εμπνευσμένο κείμενο της άποψης του Ιερού Χρυσοστόμου παρατίθεται (μεταφρασμένο) αυτούσιο: «Διότι βεβαίως δεν ήταν αυτό ένα από τα πολλά άστρα, μάλλον δεν ήταν καν άστρο, όπως εγώ τουλάχιστον νομίζω, αλλά κάποια αόρατη δύναμη που πήρε αυτήν τη μορφή. Έδινε την εντύπωση αυτή, πρώτον, από την πορεία του. Διότι δεν υπάρχει, δεν μπορεί να υπάρχει κάποιο άστρο που να ακολουθεί αυτήν την οδό. αλλά κι αν ακόμα αναφέρεις τον Ήλιο ή τη Σελήνη, ή όλα τα άλλα άστρα, τα βλέπουμε να ακολουθούν πορεία από τα ανατολικά προς τα δυτικά. αυτό όμως κατευθυνόταν από βορρά προς νότο. Διότι αυτή είναι η θέση της Παλαιστίνης σε σχέση με την Περσική χώρα.

1. *Του δε Ιησού γεννηθέντος εν Βηθλεέμ της Ιουδαίας εν ημέραις Ηρώδου του βασιλέως, ιδού μάγοι από ανατολών παρεγένοντο εις Ίεροσόλυμα*
2. *λέγοντες. που έστιν ο τεχθεις βασιλεύς τών Ιουδαίων; είδομεν γάρ αύτου τόν άστέρα έν τή άνατολή και ήλθομεν προσκυνησαι αύτω.*
3. *Άκουσας δέ Ηρώδης ο βασιλεύς έταράχθη...*
7. *Τότε Ηρώδης λάθρα καλέσας τούς μάγους ήκρίβωσε παρ' αύτών τόν χρόνον τοϋ φαινομένου αστέρος,*

8. και πέμψας αυτούς εις Βηθλεέμ ειπέ. πορευθέντες ακριβώς εξετάσατε περί του παιδίου, επάν δε εϋρητε, απαγγείλατέ μοι, όπως κάγω έλθών προσκυνήσω αύτω.

9. οι δε άκούσαντες του βασιλέως έπορευθησαν. και 'ιδού ο άστηρ ον είδον έν τή άνατολή προηγεν αυτούς, έως έλθών έστη επάνω ου ήν τό παιδίον.

10. 'ιδόντες δε τόν άστέρα έχάρησαν χαράν μεγάλην σφόδρα,

11. και έλθόντες εις την ο'ικίαν είδον τό παιδίον μετά Μαρίας της μητρός αυτού, και πεσόντες προσεκύνησαν αύτω...

ΜΑΤΘΑΙΟΣ Β', 1-11

Μιχαήλ Δαμασκηνού, Άγ. Ιωάννης ο Χρυσόστομος (Κέρκυρα).

Δεύτερον, αυτό είναι δυνατόν να το αντιληφθεί κανείς και από το χρονικό διάστημα [ενν. της εμφάνισής του]. Δηλαδή δεν φαινόταν κατά τη νύχτα, αλλά μέρα μεσημέρι, ενώ έλαμπε ο Ήλιος. πράγμα το οποίο δεν είναι χαρακτηριστικό της δύναμης ενός άστρου, αλλά ούτε και της Σελήνης. αυτή λοιπόν που υπερέχει τόσο πολύ απ' όλα τα άστρα, με την εμφάνιση του ηλιακού φωτός, αμέσως κρύβεται και εξαφανίζεται.

Αυτό [ενν. το άστρο] δε με την υπερβολική δικιά του λαμπρότητα νίκησε ακόμη και τις ηλιακές ακτίνες, αφού αποδείχθηκε λαμπρότερο από εκείνες και έλαμψε πιο έντονα με τόσο φως.

Τρίτον, από το γεγονός ότι εμφανιζόταν και κρυβόταν ξανά. Διότι στον δρόμο μεν προς την Παλαιστίνη φαινόταν ότι τους καθοδηγούσε [ενν. τους Μάγους]. όταν όμως έφτασαν στα Ιεροσόλυμα, κρύφτηκε. έπειτα πάλι όταν άφησαν τον Ηρώδη, αφού του εξήγησαν τον λόγο για τον οποίο ήρθαν και επρόκειτο να φύγουν, εμφανίστηκε ξανά. γεγονός το οποίο δεν έχει να κάνει με την κίνηση των άστρων, αλλά με κάποια έλλογη δύναμη. Ούτε βεβαίως είχε κάποια ιδιαίτερη πορεία, αλλά όταν έπρεπε να πορευτούν αυτοί τους καθοδηγούσε. όταν έπρεπε να σταματήσουν, στεκόταν, φροντίζοντας πάντα για ό,τι ήταν αναγκαίο. όπως ακριβώς και ο στύλος της νεφέλης που έστηνε και ξεσήκωνε το στρατόπεδο των Ιουδαίων, όταν χρειαζόταν.

Τέταρτον, από τον τρόπο που έδειχνε θα μπορούσε να το αντιληφθεί κανείς αυτό ξεκάθαρα. Διότι δεν έδειχνε τον τόπο μένοντας επάνω. ούτε βέβαια ήταν δυνατόν σ' αυτούς έτσι να το αντιληφθούν. αλλά το έκανε αυτό κατεβαίνοντας κάτω.

Μάθετε λοιπόν ότι τόπο τόσο μικρό και όσον είναι φυσικό να κατέχει μια καλύβα, πολύ περισσότερο δε όσον τόπο είναι φυσικό να κατέχει το σώμα μικρού παιδιού, δεν ήταν δυνατόν και σε άστρο ακόμη να το γνωρίζει. Επειδή βεβαίως ήταν άπειρο το ύψος, δεν μπορούσε έτσι να επισημάνει τόπο στενό και να τον κάνει γνωστό σε όσους ήθελαν να τον δουν. Και αυτό μπορεί κανείς να το αντιληφθεί και από τη Σελήνη, η οποία αν και υπερτερεί τόσο από τα άστρα, σ' όλους που κατοικούν στην οικουμένη, και που είναι διασκορπισμένοι σε τόσο μεγάλο γεωγραφικό πλάτος, σ' όλους φαίνεται ότι είναι κοντά.

Πώς λοιπόν το αστέρι, πες μου, έδειχνε τόπον τόσο στενό της φάτνης και της καλύβας, εάν δεν κατέβαινε κάτω, αφήνοντας το ύψος εκείνο, και δεν στεκόταν πάνω από το κεφάλι του παιδιού; Αυτό βεβαίως υπονοώντας και ο ευαγγελιστής έλεγε: «ιδού, το άστρο οδήγησε αυτούς, μέχρις ότου ήλθε και στάθηκε πάνω από το σημείο όπου ήταν το παιδί»».

Κατά τον ιερό Χρυσόστομο το «άστρο» της Βηθλεέμ ήταν μια θεία και υπερφυσική δύναμη κατευθυνόμενη από τη βούληση του Θεού, η οποία υπό μορφήν «άστρου» οδήγησε αρχικά τους Μάγους στην Ιερουσαλήμ. Στη συνέχεια χάθηκε, και επανεμφανίστηκε για να τους οδηγήσει στη Βηθλεέμ και να τους υποδείξει την οικία στην οποία κατοικούσε ο μικρός Ιησούς.

Επισημαίνεται, πολύ σωστά, ότι ο σκοπός της ευαγγελικής διήγησης είναι να αποκαλύψει στον άνθρωπο ηθικές αλήθειες και να του δείξει τη σχέση τους με το Θεό. Το Ευαγγέλιο του Ματθαίου, όμως, δεν αποτελεί επιστημονική πραγματεία. Δεν αποβλέπει στην ικανοποίηση της ανθρώπινης περιέργειας η οποία αναφέρεται στη φύση και στο περιεχόμενο του αισθητού σύμπαντος.

Γι' αυτό, συμπερασματικά, οι Πατέρες της Εκκλησίας θεωρούν ότι το υπερφυσικό αυτό γεγονός, που αναφέρει ο Ευαγγελιστής Ματθαίος, αποσκοπεί στο να επισημάνει και να εξάρει το μοναδικό, ανεπανάληπτο και παγκοσμίου σημασίας γεγονός της γέννησης του Μεσσία και σηματοδοτεί την έναρξη της λύσεως του δράματος του ανθρώπου και της σωτηρίας του.

Αργότερα, την άποψη περί υπερβατικότητας του άστρου ενστερνίστηκε και ο άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως Αιγίνης, ο οποίος, σύμφωνα με τον Ν. Κεφάλαι (1903), ανέφερε ότι «ο αστήρ ούτος ήτο υπερφυσικό φαινόμενον, τεταγμένον να οδηγήσει τους μάγους εις προσκύνησιν του Ιησού... ήτο θεία δόξα και ουχί φυσικόν

φαινόμενο».

Στο βιβλίο του «Η ιστορική πορεία του Ιησού» (1991) ο καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Γ. Π. Πατρώνος σημειώνει ότι τα ιερά κείμενα της Καινής Διαθήκης εξέλαβαν το «άστρο της Βηθλεέμ» ως ένα σημείο αποκαλυπτικό: «Και το «σημείον» του αστέρος είχε ως σκοπό να φανερώσει στο λαό του Ισραήλ και στα Έθνη, εκείνο ακριβώς που διά «οράματος» αποκάλυπταν οι Άγγελοι στους Ποιμένες την Αγία εκείνη νύχτα στη Βηθλεέμ.

Ο αποκλειστικός, λοιπόν, αυτός «αστήρ» του Ιησού και το αποκαλυπτικό «σημείον» της Έλευσης στον κόσμο του Μεσσία Χριστού, επικεντρώνονται ουσιαστικά στον καθαρά «αποκαλυπτικό χώρο» της θείας Οικονομίας. Ένα «σημείο» ήταν κι αυτό, καθώς και τόσα άλλα «σημεία» συνέβησαν στη συνέχεια, που αποκαλύπτουν το καθένα και μια νέα πλευρά του μυστηρίου του προσώπου του Ιησού Χριστού. Και όλα αυτά μαζί συνθέτουν βασικά στοιχεία της ιστορίας της Καινής Διαθήκης.

Και τούτο υπογραμμίζεται εδώ γιατί το κέντρο βάρους για την εποχή εκείνη και για κάθε εποχή, με αφορμή τον «αστέρα της Βηθλεέμ», δεν βρίσκεται στην εξωτερική μορφή ή στους «τρόπους» εκδήλωσης της αποκάλυψης, αλλά στο εσωτερικό μήνυμα που προσκομίζει το κάθε «σημείο» προς τον κόσμο των ανθρώπων.

Το ερώτημα που τέθηκε και τίθεται διά μέσου όλων των αιώνων είναι: το συγκεκριμένο αυτό «σημείο» ή οποιοδήποτε άλλο «σημείο», ποιον τελικά κόσμο εκπροσωπεί; Ο ερχόμενος εκφράζει κάποια νέα μορφή κοσμικής εξουσίας ή έρχεται να «υλοποιήσει» και ολοκληρώσει με την παρουσία του και το έργο του το σωτηριολογικό σχέδιο της θείας Οικονομίας; Ο «ερχόμενος» και «τεχθείς εν φάτνη» δεν είναι δυνατόν να κατανοηθεί ως «άρχων» του κόσμου τούτου και ως Καίσαρας, αλλά ως Χριστός Κυρίου και «άρχων ειρήνης». Και η ειρήνη η δική του θα λειτουργήσει σωτηριολογικά και θα επιβληθεί στον κόσμο όλο, ξεκινώντας από μίαν άσημη πόλη της Βηθλεέμ και από την ασημαντότητα της γέννησης ενός Βρέφους μέσα στη φάτνη».

Πηγή: Ευγενίδειο Ίδρυμα

Φωτ.: NASA